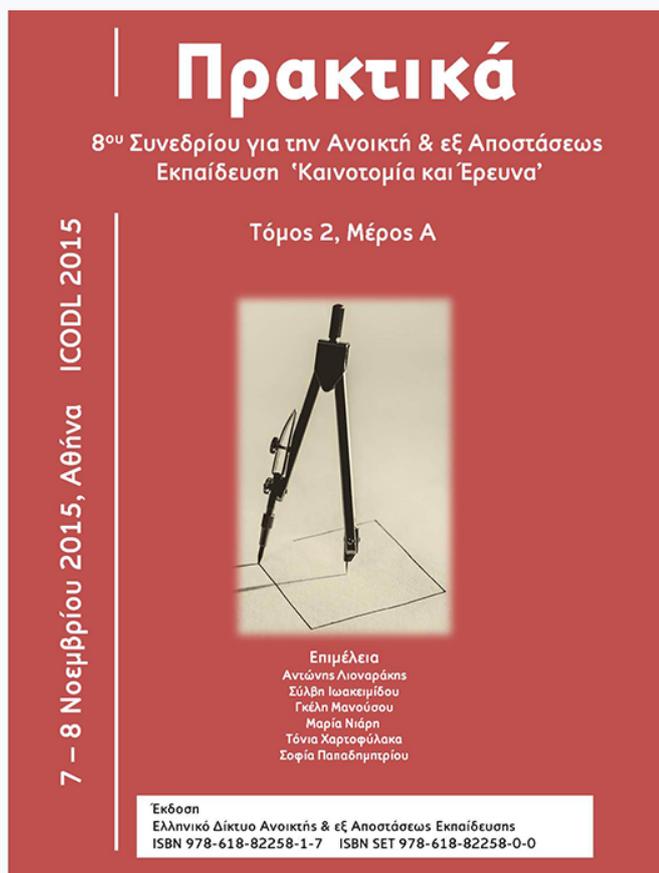

International Conference in Open and Distance Learning

Vol 8, No 2A (2015)

Innovation and Research in Open and Distance Learning and in Information Communications Technology

The collaborative learning platform Moodle in the teaching/learning of foreign languages: What pedagogical applications could provide psychological engagement of the group-class?

Ευφροσύνη Ευθυμιάδου, Βασιλική Σανσονίου

doi: [10.12681/icodl.46](https://doi.org/10.12681/icodl.46)

Η πλατφόρμα συνεργατικής μάθησης Moodle στη διδασκαλία/εκμάθηση ξένων γλωσσών: ποιες παιδαγωγικές εφαρμογές θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν την ψυχολογική εμπλοκή της ομάδας-τάξης;

The collaborative learning platform Moodle in the teaching/learning of foreign languages: What pedagogical applications could provide psychological engagement of the group-class?

Ευφροσύνη Ευθυμιάδου
Επικ. Καθηγήτρια Σχολής Ικάρων
Μέλος Συνεργαζόμενου Προσωπικού Ελληνικού
Ανοικτού Πανεπιστημίου
efrosin13@yahoo.com

Βασιλική Σανσονίου
Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας στην
Α΄/θμια Εκπ/ση
M.Ed. στη Διδασκαλία της Αγγλικής
γλώσσας
selsan@otenet.gr

Abstract

The use of the Moodle collaborative platform in a blended or distance learning model with the implementation of new technologies, offers a wide range of applications, as well as holds a significant potential to positively contribute to the achievement of the strategic objectives in the teaching/learning of foreign languages. This paper initially presents an overview of the educational theories which are attended by the interfunctionality of the Moodle software package and explores its positive contribution to the educational process. Moreover, after reference is made to the use of the Moodle platform in educational environments in Greece and abroad, results of research papers on foreign language teaching are presented, which focus on the implementation of collaborative teaching scenarios as a pedagogical application of Moodle which is appropriate for the development of all foreign language learning strategies.

Within the context of introducing online courses through the Moodle platform into the curriculum of foreign language instruction, the prospect of implementing the above teaching scenarios is suggested as a dynamic tool, which promotes the effective self-regulation of the learning process, but also the development of its social dimension through communication techniques, cooperation and positive interdependence of the members of the group-class. As a result, it is possible to achieve the psychological and emotional involvement of all participants, which ensures the reinforcement of their motivation, but also the maintenance of their commitment to high levels, aiming at fully developing their linguistic, social, communicative and transversal skills.

Key-words: *Moodle collaborative platform, teaching scenarios, learning metastrategies, self-regulation, communication, collaboration, psychological engagement*

Περίληψη

Η αξιοποίηση της συνεργατικής πλατφόρμας Moodle, σε ένα μικτό ή εξ αποστάσεως μοντέλο μάθησης με χρήση νέων τεχνολογιών, διαθέτει ποικίλες εφαρμογές, καθώς και αξιόλογο δυναμικό για να συμβάλλει θετικά στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων της διδασκαλίας/εκμάθησης των ξένων γλωσσών. Η παρούσα εργασία αρχικά

αναφέρεται σε παιδαγωγικές θεωρίες, που υπηρετούνται από τη διαλειτουργικότητα του λογισμικού Moodle και εξετάζει τη θετική συμβολή του στην παιδαγωγική διαδικασία. Στη συνέχεια, αφού γίνεται αναφορά στη χρήση της πλατφόρμας Moodle σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, παρατίθενται αποτελέσματα ερευνητικών εργασιών στη διδακτική των ξένων γλωσσών, οι οποίες εστιάζουν στη χρήση συνεργατικών διδακτικών σεναρίων, ως παιδαγωγική εφαρμογή του Moodle που ενδείκνυται για την ανάπτυξη όλων των στρατηγικών εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας.

Στα πλαίσια της εισαγωγής διαδικτυακών μαθημάτων μέσω της πλατφόρμας Moodle, στο πρόγραμμα διδασκαλίας της ξένης γλώσσας, η προοπτική της ένταξης των παραπάνω παιδαγωγικών σεναρίων προτείνεται ως δυναμικό εργαλείο, που στηρίζει την αποτελεσματική αυτορρύθμιση της μαθησιακής διαδικασίας, αλλά και την ανάπτυξη της κοινωνικής της διάστασης, μέσω τεχνικών επικοινωνίας, συνεργασίας και θετικής αλληλεξάρτησης των μελών της ομάδας-τάξης. Σαν αποτέλεσμα, είναι δυνατό να επιτευχθεί η ψυχολογική και συναισθηματική εμπλοκή όλων των συμμετεχόντων, που εξασφαλίζει ενίσχυση των κινήτρων τους, αλλά και διατήρηση της δέσμευσή τους σε υψηλά επίπεδα, με στόχο την ολόπλευρη καλλιέργεια γλωσσολογικών, κοινωνικών, επικοινωνιακών αλλά και εγκάρσιων δεξιοτήτων.

Έννοιες-κλειδιά: *συνεργατική πλατφόρμα Moodle, διδακτικά σενάκια, μεταστρατηγικές μάθησης, αυτορρύθμιση, επικοινωνία, συνεργατικότητα, ψυχολογική εμπλοκή*

1. Δυνατότητες αξιοποίησης της συνεργατικής πλατφόρμας Moodle.

1.1. Παιδαγωγικές θεωρίες που υπηρετούνται από τη διαλειτουργικότητα της πλατφόρμας Moodle.

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, όλο και περισσότεροι εκπαιδευτικοί, ανεξάρτητα από τη βαθμίδα εκπαίδευσης, το διδακτικό αντικείμενο και την ηλικιακή ομάδα των μαθητών που διδάσκουν, αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα για ένταξη νέων τεχνολογιών στη παιδαγωγική διαδικασία. Αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο ότι, η εμπλοκή και η αξιοποίηση της τεχνολογίας στην μαθησιακή πράξη, ή αλλιώς, η τεχνολογικά υποστηριζόμενη μάθηση [Technology Enhanced Learning], προσφέρει το ακαταμάχητο πλεονέκτημα της παροχής μαθημάτων σε οποιονδήποτε, χωρίς τους περιορισμούς του χρόνου και του χώρου της συμβατικής τάξης, εισάγοντας νέες προοπτικές στην εκπαίδευση. Σαν αποτέλεσμα, ένας ικανοποιητικός αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων χρησιμοποιούνται για το σχεδιασμό και την προσφορά μαθημάτων με εξ αποστάσεως ή με μικτό μοντέλο διδασκαλίας, σε ποικίλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Θεωρούμε ότι είναι σημαντικό να εστιάσουμε στην εκπαιδευτική πλατφόρμα Moodle, η οποία, ως Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικής Τάξης - ΣΔΗΤ [Learning Management System – LMS], είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή που καθιστά δυνατή «την παρακολούθηση, την σχεδίαση και την άμεση διαχείριση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας» (Αράπογλου, 2010:21). Η λέξη Moodle, αποτελεί ακρωνύμιο των λέξεων Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment. Στον Αράπογλου (2010:24) διαβάζουμε ότι ο πρώτος όρος, Modular, αναφέρεται στο περιβάλλον της πλατφόρμας, που αποτελείται από αυτοτελή τμήματα κώδικα που επιτελούν συγκεκριμένες λειτουργίες. Ο δεύτερος όρος, Object-Oriented, αναφέρεται στο αντικειμενοστραφές περιβάλλον της πλατφόρμας, ορίζοντας ότι είναι ένα λογισμικό που καθοδηγείται από τις ενέργειες των χρηστών. Ο τρίτος όρος, Dynamic,

αναφέρεται στο δυναμικό της περιβάλλον που ανανεώνεται συνεχώς, ενώ ο τελευταίος όρος, Learning Environment, στο σκοπό της πλατφόρμας αυτής, που είναι η προώθηση της εκπαίδευσης σε διάφορους τομείς μέσω Διαδικτύου.

Το Moodle έχει δομηθεί με χαρακτηριστικά βασισμένα σε παιδαγωγικές αρχές που αντλούνται από τις θεωρίες του εποικοδομητισμού [constructivism] του Piaget και την κονστρουβιστική θεωρία του Bruner, σύμφωνα με τις οποίες το άτομο οικοδομεί τη γνώση μέσω της εμπειρίας. Ικανοποιεί την συνθήκη πως «οι άνθρωποι δημιουργούν νέα γνώση με τρόπο ενεργητικό καθώς αλληλεπιδρούν με περιβάλλοντα εντός των οποίων λειτουργούν και δραστηριοποιούνται» (Argyriou & Koutsouba, 2011:659). Με αυτόν τον τρόπο, «μέσα από την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον οι άνθρωποι αποκτούν νέες νοητικές δομές. Όλες οι νέες πληροφορίες ελέγχονται σε σχέση με τις προηγούμενες γνώσεις και αν υπάρχει συμβατότητα, αφομοιώνονται σχηματίζοντας νέες δομές πάνω στις παλιές» (Αράπογλου, 2010:29). Το Moodle ως τεχνολογικό μέσο, λοιπόν, ευνοεί την εμπλοκή όλων των συμμετεχόντων σε βιωματικές εμπειρίες μάθησης και διάδρασης, που επιτρέπουν τη συνικοδομήση των γνώσεων. Παράλληλα, εφόσον σύμφωνα με την κοινωνική θεωρία του Bandura, η συμπεριφορά του ατόμου διαμορφώνεται από τη μίμηση των άλλων, το Moodle είναι ιδανικό για να αναδειξει «την κουλτούρα συνεργατικής μάθησης στο πλαίσιο της μαθητοκεντρικής διδακτικής προσέγγισης» (Argyriou & Koutsouba, 2011:656), παρέχοντας ευκαιρίες επικοινωνίας και δυνατότητα ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας.

1.2. Η χρήση του λογισμικού Moodle στην παιδαγωγική διαδικασία.

Η παγκόσμια αποδοχή του λογισμικού Moodle στην εκπαιδευτική κοινότητα το κατατάσσει στις πλέον διαδεδομένες πλατφόρμες Συστημάτων Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Τάξεων (ΣΔΗΤ). Υπάρχουν αρκετοί λόγοι για τους οποίους κρίνεται ιδιαίτερα λειτουργική η χρήση του συγκεκριμένου λογισμικού στην παιδαγωγική διαδικασία.

Καταρχήν, πρακτικό πλεονέκτημά του αποτελεί η διανομή του ως ελεύθερο και δωρεάν λογισμικό ανοιχτού κώδικα, για τη δημιουργία και διαχείριση διαδικτυακών μαθημάτων. Πρόκειται για λογισμικό που διέπεται από τις αρχές της πρακτικότητας, της λειτουργικότητας καθώς και της χρηστικότητας (Καραμπίνης, 2010:83) και δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να το αντιγράψει και να το τροποποιεί, βελτιώνοντάς το σύμφωνα με τις ανάγκες της διδασκαλίας του, χωρίς την κατοχή κάποιας άδειας. Επιπλέον, προσφέρει στο διδάσκοντα τα μέσα να σχεδιάζει και να διεξάγει μαθήματα ασύγχρονης αλλά και σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, χωρίς εξειδικευμένες γνώσεις προγραμματισμού. Κυρίως, όμως, παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης στο μαθητή σε οποιοδήποτε χρόνο και από οπουδήποτε, επιτρέποντάς του να καλλιεργήσει δεξιότητες στη χρήση υπολογιστών και τέλος, πάνω απ' όλα, συνδυάζει πολλά ευέλικτα εργαλεία επικοινωνίας και εύχρηστες εφαρμογές καθώς και υποστηρίζει πλήθος συνεργατικών διαδραστικών δραστηριοτήτων.

Με εξοικείωση στη χρήση των εφαρμογών της παιδαγωγικής πλατφόρμας Moodle, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα αξιοποίησης ποικίλων εργαλείων «για τη διαχείριση, οργάνωση, δημιουργία και παράδοση μαθημάτων» (Ασπιώτη, 2012). Αν εξετάσουμε τις βασικές συνιστώσες των δυνατοτήτων αυτού του λογισμικού, διαπιστώνουμε ότι:

➤ Πρώτα, ο διδάσκων μπορεί να εισάγει την διδακτέα ύλη, να δημιουργήσει ολοκληρωμένα μαθήματα και να προσθέσει πηγές σχετικές με το μάθημα: κείμενο, εικόνα, ήχο, βίντεο, φωτογραφίες, ιστοσελίδες, παρέχοντας στο μαθητή δυνατότητα αλληλεπίδρασης με την ύλη και αυτοδιαχείρισης της μάθησης.

- Ακόμα, ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να σχεδιάσει όλων των ειδών τεστ αυτοαξιολόγησης και αξιολόγησης με ανατροφοδότηση: βαθμούς, κουίζ, παιχνίδια, ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών, σχόλια, επιτρέποντας στο μαθητή να αυτορρυθμίζει την πρόοδό του.
- Επιπλέον, ο διδάσκων έχει στη διάθεσή του εργαλεία σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας: φόρουμ, μηνύματα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, δωμάτια συζητήσεων, εικονικές τάξεις. Έτσι, από τη μια μεριά «η επίδοση στην επικοινωνία θα βελτιωθεί όταν τα άτομα χρησιμοποιούν ποικιλία μέσων για να ολοκληρώσουν μια εργασία» (Dennis et al, 2008:576) και, από την άλλη, η φυσική παρουσία δασκάλου και μαθητών δεν αποτελεί πια απαραίτητη συνθήκη για επικοινωνία.
- Και τέλος, ο δάσκαλος διαχειρίζεται και αναθέτει πλήθος ευέλικτων διαδραστικών συμμετοχικών δραστηριοτήτων: wiki, blogs, ομαδικές εργασίες, προσομοιώσεις, εργασίες με χρήση παιδαγωγικών σεναρίων. Αυτή η εξέλιξη της διδασκαλίας σε τεχνολογικά περιβάλλοντα, όπως το Moodle «βοηθά την εφαρμογή μιας παιδαγωγικής με σχέδια εργασίας [projects], την υλοποίηση της εργασίας σε ομάδες και τη δημιουργία μιας μαθησιακής κοινότητας» (Bernasconi, 2009:33).

Θεωρείται, άλλωστε, δεδομένο, όπως παρατηρεί ο Robb (2004:8), πως το καλύτερο χαρακτηριστικό του Moodle είναι ότι διαθέτει την ευελιξία να εμφανίζει όποιο χαρακτηριστικό εμείς επιθυμούμε, αρκεί κάποιος να το προγραμματίσει. Επομένως, το δυνατό του σημείο βρίσκεται, σύμφωνα με τον Brandl (2005:20), στο ότι μας επιτρέπει την ανάπτυξη ενός συμμετοχικού μοντέλου μάθησης, με περιεχόμενο μαθησιακές δραστηριότητες και παιδαγωγικές σενάρια σχεδιασμένα έτσι, ώστε να επιτρέπουν τη συνεργασία ανάμεσα στο διδάσκοντα και στους μαθητές, ή των μαθητών μεταξύ τους, χρησιμοποιώντας ποικίλες μορφές κοινωνικής αλληλεπίδρασης.

2. Χρήση της συνεργατικής πλατφόρμας Moodle σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

2.1. Εκπαιδευτικές εφαρμογές της πλατφόρμας Moodle στην Ελλάδα στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο πως, η πλατφόρμα Moodle «διαθέτει δυναμικό για να παρέχει πετυχημένες εμπειρίες ηλεκτρονικής μάθησης, προσφέροντας πληθώρα αρίστων εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να εμπλουτίσουν τη συμβατική διδασκαλία, είτε σε υβριδικά είτε σε εξ αποστάσεως μαθήματα» (Brandl, 2005:22). Για αυτό το λόγο, μπορούμε ενδεικτικά να αναφέρουμε, ότι χρησιμοποιείται στη χώρα μας από ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως στο Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο, στα Πανεπιστήμια Μακεδονίας και Θεσσαλίας (Καραμπίνης, 2010:88), στο Πανεπιστήμιο Πειραιά (Αράπογλου, 2010:23), καθώς και στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ).

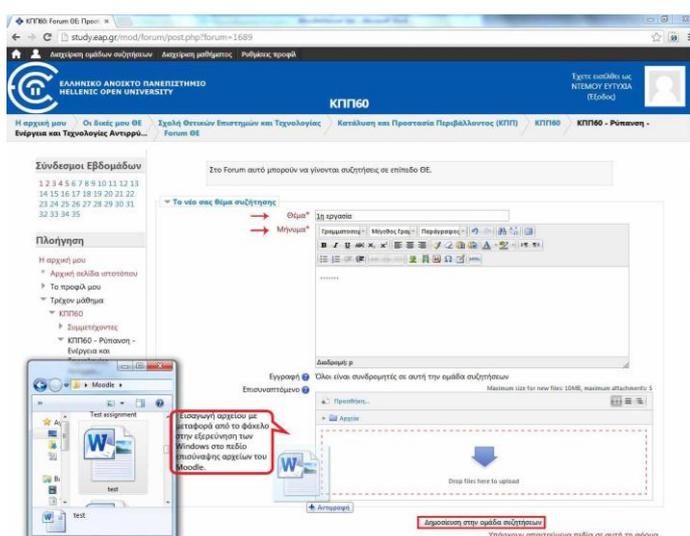
Από το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014, οι ηλεκτρονικοί χώροι εκπαιδευτικής διαδικασίας λειτουργούν στο Σύστημα Διαχείρισης Μαθημάτων Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, στη διεύθυνση <http://study.eap.gr> και αφορούν όλα τα Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) και τις Θεματικές Ενότητες (ΘΕ) του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ). Η ανάρτηση δεδομένων στην συνεργατική πλατφόρμα δίνει πολλές δυνατότητες, όπως: α. τη δυνατότητα υποβολής και ελέγχου Γραπτών Εργασιών μέσω του λογισμικού λογοκλοπής Ephorus, β. την ανάρτηση βαθμολογίας και πολλαπλών αρχείων ανατροφοδότησης μέσω ταυτόχρονης ενημέρωσης Φοιτητή αλλά και Συντονιστή Θεματικής Ενότητας, γ. τη διαχείριση του ακαδημαϊκού προγράμματος μελέτης. Υπάρχουν πολλαπλές

εφαρμογές, που καλύπτουν ικανοποιητικά όλες τις ανάγκες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Πιο συγκεκριμένα, στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης Καθηγητών Γαλλικής Γλώσσας του ΕΑΠ, η συνεργατική πλατφόρμα Moodle έχει ενεργοποιηθεί κατά τα δύο τελευταία ακαδημαϊκά έτη δίνοντας τη δυνατότητα ανάρτησης παιδαγωγικού υλικού και ενημέρωσης για τις Θεματικές Ενότητες αλλά και για την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Ο Καθηγητής-Σύμβουλος έχει πλέον τη δυνατότητα ταυτόχρονης διάδρασης με όλα τα μέλη της ομάδας του, ο Συντονιστής της ΘΕ μπορεί να συνεργάζεται διαδικτυακά με όλα τα τμήματα της ΘΕ αλλά και ο Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος του προγράμματος μπορεί να έχει πρόσβαση στο περιεχόμενο των Θεματικών Ενοτήτων και να συντονίζει το σύνολο των Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών.

Οι πρώτες εφαρμογές της συνεργατικής πλατφόρμας στη ΘΕ *Γλωσσικές δεξιότητες στην προφορική επικοινωνία της γαλλικής γλώσσας* (ΓΑΛ 51) επέτρεψαν τη διευκόλυνση της επικοινωνίας με τους φοιτητές, για να κατανοηθούν οι παιδαγωγικοί στόχοι της προτεινόμενης ΘΕ, που πρέπει να καλλιεργηθούν κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

Στις Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις (ΟΣΣ), υπήρχε ικανοποιητική συμμετοχή και ζωντανό ενδιαφέρον από τους φοιτητές για να εδραιωθεί συνεργασία σε μικρές ομάδες 2-3 ατόμων, ώστε να επεξεργασθούν περισσότερο πρακτικές εφαρμογές. Το προτεινόμενο υλικό με στοχευόμενες δραστηριότητες μέσα από το Διαδίκτυο, είχε σταλεί από το Καθηγητή-Σύμβουλο μία εβδομάδα νωρίτερα από την προγραμματισμένη ΟΣΣ μέσω της εφαρμογής *Φόρουμ Συζητήσεων*. Οι φοιτητές μπορούσαν να προτείνουν θεματικό υλικό με στοχευμένες δραστηριότητες για αξιοποίηση στις ΟΣΣ. Η ανάρτηση παιδαγωγικού υλικού και ενημέρωσης μέσω της πλατφόρμας Moodle του ΕΑΠ ενίσχυσε τους φοιτητές στη μελέτη της συγκεκριμένης Θ.Ε. Επιπλέον, η συνεργατική πλατφόρμα Moodle προσφέρει τη δυνατότητα έγκαιρης προετοιμασίας των φοιτητών σε κάθε προγραμματισμένη ΟΣΣ, για να εισηγηθούν ένα σημείο ενδιαφέροντος σε σχέση με το περιεχόμενο του τόμου προς παρουσίαση ή/και για να επεξεργασθούν μία πρακτική εφαρμογή με προτεινόμενες δραστηριότητες.

Ηλεκτρονικοί Χώροι Εκπαιδευτικής Διαδικασίας Εγχειρίδιο χρήσης Φοιτητών
Εικόνα 24 – Ανάρτηση στο Forum και επισύναψη αρχείου_1

Όσον αφορά τις Γραπτές Εργασίες, οι φοιτητές δεν συνάντησαν ιδιαίτερα προβλήματα πρόσβασης στη πλατφόρμα, όπως κλείδωμα και υποβολή της ΓΕ, ενημέρωση με τα αναρτημένα ηλεκτρονικά αρχεία στο φόρουμ συζητήσεων από το Καθηγητή-Σύμβουλο ή στο αναρτημένο παιδαγωγικό υλικό από το Συντονιστή της ΘΕ. Επίσης, κατανοήθηκε ότι με τη χρήση της συνεργατικής πλατφόρμας Moodle, θα πρέπει η ημερομηνία παράδοσης ΓΕ να είναι ταυτόχρονη σε όλα τα τμήματα της ΘΕ. Χάρη στην εγκατάσταση του προγράμματος λογοκλοπής Ephorus, παρατηρήθηκαν μία-δύο περιπτώσεις λογοκλοπής στην εκπόνηση της 1^{ης} ΓΕ, που αργότερα εξελίχθηκαν. Η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των φοιτητών σε μικρές ομάδες δύο ή τριών ατόμων, τους επιτρέπει να επεξεργασθούν ερωτήματα σχετικά με τα αδύναμα σημεία των ΓΕ αλλά και να αξιοποιήσουν το υλικό με τα αρχεία επανατροφοδότησης. Προοδευτικά, παρατηρείται ότι οι στόχοι της ομάδας αναβαθμίζονται καθώς οι συμμετέχοντες συνειδητοποιούν ότι ο απώτερος σκοπός της παρακολούθησης της ΘΕ δεν είναι μόνο ο τελικός βαθμός στις εξετάσεις αλλά η επικοινωνιακή διαδρομή για τη κατάκτηση γνώσης και δεξιοτήτων μέσω καινοτόμων εργαλείων αλλά και πρακτικών.

2.2.Εκπαιδευτικές δυνατότητες της πλατφόρμας Moodle στην Ελλάδα στη Α'θμια και Β'θμια Εκπαίδευση.

Στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η συνεργατική πλατφόρμα Moodle χρησιμοποιείται για τις ανάγκες επιμόρφωσης Β' Επιπέδου της Πράξης «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη», που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς με θέμα τη χρήση νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία (<http://b-epipedo2.cti.gr/>). Επίσης, τα τελευταία οχτώ χρόνια υλοποιείται πανελλήνια επιμόρφωση εξάμηνης διάρκειας εκπαιδευτικών Α'βάθμιας και Β'βάθμιας Εκπαίδευσης, με θέμα "Αξιοποίηση Τεχνικών Ασύγχρονης και εξ αποστάσεως Διδασκαλίας μέσα από το Περιβάλλον Ηλεκτρονικής Μάθησης Moodle" με πρωτοβουλία της Δ/σης Β'βάθμιας Εκπ/σης του Ν. Ηλείας (<http://e-learning.ilei.sch.gr/moodle/>) (Γώγουλος, 2011:2).

Στα πλαίσια του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Erasmus+/KA2 για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό για την περίοδο 2014-2020 και με θεματικό άξονα τον περιορισμό της μαθητικής διαρροής, βρίσκεται σε εξέλιξη υλοποίηση καινοτόμου προγράμματος με θέμα "Our School, My Future – ESL Project" (σχολικά έτη 2014-2016) (<http://www.osmf.eu/>) στο Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Μακεδονίας (<http://www.peiramak.gr/to-sxoleio-mas/erasmus>). Κατά το προηγούμενο σχολικό έτος, διοργανώθηκε σεμινάριο με θέμα «Εισαγωγή στο Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης Moodle», αναδεικνύοντας την αξιοποίηση του Moodle στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας (<http://www.peiramak.gr/to-sxoleio-mas/erasmus/item/110-prosklisi-symmetoxis-se-ergastiriako-seminario-moodle>).

Ας σημειωθεί εδώ, πως το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο (www.sch.gr), παρέχοντας στους εκπαιδευτικούς την υπηρεσία Τηλεκπαίδευσης, προσφέρει τη δυνατότητα σε όσους επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν την πλατφόρμα Moodle, για «να δημιουργήσουν μία εικονική τάξη και να παρέχουν προηγμένες υπηρεσίες ηλεκτρονικής μάθησης, οι οποίες εξατομικεύουν τη διδασκαλία τους, δίνουν αυξημένες δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των μελών, παρέχουν μεγάλη ευελιξία στο χρόνο και στο ρυθμό μάθησης και καταργούν τους γεωγραφικούς περιορισμούς» (<http://e-learning.sch.gr/welcome.php>). Ένα παράδειγμα εφαρμογής καινοτόμων εργαλείων, όπως της πλατφόρμας Moodle, πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2014-2015 στην αγγλική γλώσσα με τίτλο «Welcome to Pompeii» από το Πρότυπο Γυμνάσιο

Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης (<http://gym-evsch-n-smyrn.att.sch.gr/action/drasis14-15/1.%20Welcome%20to%20Pompeii-drakopoulou.pdf>).

Όμως αξίζει να αναφερθεί ότι «στην Ελλάδα, τα ποσοστά των σχολείων που έχουν ενσωματώσει τις ΤΠΕ στην ξενόγλωσση εκπαίδευση, και στην εκπαίδευση γενικότερα, είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη» (Δενδρινού, Ζουγανέλη & Καραβά, 2013:35). Οποσδήποτε απαιτείται αναμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, καθώς και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών για αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία, για να γίνει εφικτή η αξιοποίηση του Moodle σε αυτές τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το τριετές δίκτυο LangOER (Ιανουάριος 2014-Δεκέμβριος 2016) χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσω της δράσης "ΚΑ2 Γλώσσες" του Προγράμματος Δια Βίου Εκπαίδευσης και ενισχύει τη διδασκαλία/εκμάθηση λιγότερο ομιλούμενων γλωσσών μέσω της χρήσης Ανοικτού Εκπαιδευτικού Υλικού (<http://langoer.eun.org/>). Η Web2Learn αποτελεί μέρος των δραστηριοτήτων της κοινοπραξίας LangOER προσφέροντας δωρεάν επιμόρφωση σε εκπαιδευτικούς Α'θμιας και Β'θμιας Εκπαίδευσης από το Μάιο 2015. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα υλοποιείται σε μεικτή μορφή δια ζώσης και εξ αποστάσεως μέσω της πλατφόρμας OpenLearning, με σκοπό να καταρτισθούν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί σε καινοτόμα τεχνολογικά εργαλεία, όπως το Ανοικτό Εκπαιδευτικό Υλικό αλλά και να υιοθετήσουν Ανοικτές Εκπαιδευτικές Πρακτικές ενθαρρύνοντας τη γλωσσολογική αλλά και τη διαπολιτισμική προσέγγιση στη διδασκαλία/εκμάθηση λιγότερο ομιλούμενων γλωσσών (http://web2learn.eu/project/open-educational_resources_for_less-used_languages/).

2.3. Παιδαγωγικές εφαρμογές της πλατφόρμας Moodle στο εξωτερικό.

Ως δυναμικό μέσο για τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας, η αξιοπιστία της πλατφόρμας Moodle, αποδεικνύεται από την πληθώρα ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης του εξωτερικού που το χρησιμοποιούν. Ανάμεσα σε αυτά, θα αναφέρουμε ενδεικτικά, ότι συγκαταλέγονται τα κορυφαία πανεπιστήμια του κόσμου MIT και Yale (Αράπογλου, 2010:23), καθώς και πλήθος εκπαιδευτικοί φορείς και πανεπιστήμια του Καναδά (Charest, 2014).

Εξάλλου, πάνω στο αντικείμενο της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας, στο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης στην Αγγλία, η βελτίωση της γνώσης της αγγλικής γλώσσας, σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές από άλλες χώρες, ενισχύεται και υποστηρίζεται με την προσφορά μαθημάτων από τη διαδικτυακή πλατφόρμα (University of Glasgow, 2015). Επιπλέον, στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, η εκμάθηση ξένων γλωσσών από τους φοιτητές πραγματοποιείται με μικτό μοντέλο διδασκαλίας, που υποστηρίζεται από το Moodle (Manchester Metropolitan University, 2015).

Αξιοσημείωτο ευρωπαϊκό εγχείρημα στο πεδίο αυτό, αποτελεί η δράση EMA-4-Moodle (Erasmus Mundus 4 for Moodle, 2008-2011), που υλοποίησαν ως εταίροι, Πολυτεχνικές Σχολές της Γαλλίας, Γερμανίας, Σλοβακίας και Ρωσίας, με στόχο να διευκολυνθεί η διεθνής κινητικότητα φοιτητών στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus Mundus (2009-2013) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα προσφέρει, μέσω της πλατφόρμας Moodle, διαδικτυακά μαθήματα γλώσσας και διαπολιτισμικής επικοινωνίας στους φοιτητές, είτε εξ αποστάσεως πριν αφιχθούν στο πανεπιστήμιο της χώρας που επιθυμούν, είτε με μικτό μοντέλο διδασκαλίας μετά την άφιξή τους στη χώρα (EACEA, 2015).

Στο παραπάνω πρόγραμμα, όπως προσφέρεται από το Telecom Bretagne – γαλλόφωνη πολυτεχνική σχολή –, αξιοποιείται η χρήση εκπαιδευτικών σεναρίων στη διαδικτυακή πλατφόρμα Moodle, στα μαθήματα ξένης γλώσσας στους

ενδιαφερόμενους, πριν από την άφιξή τους για να φοιτήσουν στο ίδρυμα (Garcia, 2013:2).

Παράλληλα, στο Πανεπιστήμιο της Λυών, και στα πλαίσια του ίδιου Ευρωπαϊκού Προγράμματος κινητικότητας σπουδαστών Erasmus Mundus, εφαρμόζεται μικτό μοντέλο διδασκαλίας με χρήση παιδαγωγικών σεναρίων μέσω του Moodle, πολλαπλασιάζοντας με αυτόν τον τρόπο τις παιδαγωγικές επιλογές των σπουδαστών, ώστε να αντιμετωπιστεί ο περιορισμένος χρόνος, ο μεγάλος αριθμός των φοιτητών και το υψηλό κόστος για τη διδασκαλία της γαλλικής (Duchesne, 2014).

Σημαντικό, όμως, είναι και το ενδιαφέρον του κέντρου NTE, του Πανεπιστημίου του Fribourg της Ελβετίας, για τη χρήση της πλατφόρμας. Η ανάρτηση στο διαδίκτυο δεκατριών ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών σεναρίων – «Scénarios Moodle 2» –, αναδεικνύουν το δυναμικό του Moodle στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και επιτρέπουν, αφού τεθούν οι στρατηγικοί στόχοι του μαθήματος, να σχεδιαστούν οι κατάλληλες δραστηριότητες για την επίτευξή τους, αξιοποιώντας τα εργαλεία και τις λειτουργίες του περιβάλλοντος της πλατφόρμας (Collaud et al, 2013).

3. Δυνατότητες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων μέσω πλατφόρμας Moodle στη διδακτική των ξένων γλωσσών.

3.1.Στρατηγικές εκμάθησης ξένων γλωσσών μέσω της ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στην πλατφόρμα Moodle.

Θα ήταν, ωστόσο, αδύνατο, να εντάξουμε την πλατφόρμα Moodle ως μέσο, σε πρόγραμμα εκμάθησης ξένης γλώσσας, *«χωρίς να διερευνήσουμε ποιες διαδικασίες μάθησης ευνοεί, χωρίς να επεξεργαστούμε ένα παιδαγωγικό σενάριο και χωρίς να λάβουμε υπόψη τις παιδαγωγικές αντιλήψεις του διδάσκοντα»* (Bernasconi, 2009:34). Εξετάζοντας, λοιπόν, την ευρωπαϊκή βιβλιογραφία για τη χρήση της πλατφόρμας Moodle στη διδακτική των ξένων γλωσσών, θα αναφερθούμε σε αποτελέσματα ερευνητικών εργασιών, οι συγγραφείς των οποίων υποστηρίζουν πως *«ο ρόλος του παιδαγωγικού σεναρίου είναι πρωταρχικής σημασίας»* (Duchesne, 2014:88) και θα δούμε πώς, με την κατάλληλη ανάπτυξή του, επιτυγχάνονται σε σημαντικό βαθμό οι στρατηγικοί στόχοι που τίθενται κατά την εκμάθησης της ξένης γλώσσας. Τέτοιοι στρατηγικοί στόχοι είναι η ψυχολογική-συναισθηματική εμπλοκή και η ενίσχυση των κινήτρων των μελών της ομάδας που θα επιτρέψει την ολόπλευρη ανάπτυξη γλωσσολογικών, κοινωνικών-επικοινωνιακών αλλά και εγκάρσιων δεξιοτήτων [transversal skills] και, πιο συγκεκριμένα:

α. η ενεργοποίηση του δυναμικού των συμμετεχόντων για αποτελεσματική αυτοδιαχείριση [self-management] της μαθησιακής διαδικασίας στο γνωστικό τομέα, (αυτορρύθμιση [self-regulation], μεταγνωστικές στρατηγικές [meta-cognitive strategies]),

β. η ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία μέσω τεχνικών επικοινωνίας, συνεργασίας και θετικής αλληλεξάρτησης των μελών της ομάδας (κοινωνικές στρατηγικές [social strategies], μετακοινωνικοπολιτιστικές αλληλεπιδραστικές στρατηγικές [metasocio-cultural interactive strategies]) και

γ. η καλλιέργεια της συναισθηματικής-ψυχολογικής εμπλοκής των σπουδαστών, με στόχο να υιοθετήσουν στάσεις και συμπεριφορές που προάγουν την κατανόηση του εαυτού τους και των άλλων, την κοινωνικότητα και τη δέσμευση για επίτευξη κοινών στόχων (συναισθηματικές στρατηγικές [affective strategies] μετασυναισθηματικές στρατηγικές [meta-affective strategies]).

3.1.1. Η ανάπτυξη στο γνωστικό τομέα με αυτοδιαχείριση της μαθησιακής διαδικασίας.

Αποτελεί γεγονός πως, «η μάθηση είναι μια πολύπλοκη διαδικασία και συγκεκριμένοι τύποι στρατηγικών την επηρεάζουν με ποικίλους τρόπους σε διαφορετικές περιστάσεις» (Uzatosun, 2015:100). Το 2011, η Oxford προτείνει ένα νέο μοντέλο στρατηγικών εκμάθησης της ξένης γλώσσας, το «Μοντέλο Στρατηγικής Αυτορρύθμισης», [The Strategic Self-Regulation (S²R) Model], βασισμένο στη θεωρία της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης του Zimmerman (1990), ο οποίος την ορίζει ως «διεργασία που σε επίπεδο μεταγνώσης, παρακίνησης και συμπεριφοράς εμπλέκει ενεργά τους μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία» (Νικολάκη & Κουτσούμπα, 2013:21). Επικεντρώνοντας στο μοντέλο της Oxford, λοιπόν, διαπιστώνουμε ότι στηρίζεται στην παραδοχή πως «οι μαθητές ενεργά και εποικοδομητικά χρησιμοποιούν στρατηγικές για να διαχειριστούν τη μάθησή τους» (Oxford, 2011:7). Αναφορά στις στρατηγικές αυτές της αυτορρύθμισης του ατόμου, που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική εκμάθηση της ξένης γλώσσας, της ικανότητας δηλαδή, του «να μαθαίνεις πώς να μαθαίνεις» γίνεται, άλλωστε, και στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες [The Common European Framework of Reference for Languages, Council of Europe, 2001] (Oxford, 2011:7-8).

Η Oxford εισάγει την έννοια των μεταστρατηγικών (μεταγνωστικών, μετασυναισθηματικών και μετακοινωνικο-πολιτιστικών-αλληλεπιδραστικών [metacognitive, meta-affective, and metasocial-cultural-interactive strategies]) που περιλαμβάνουν: εστίαση της προσοχής, σχεδιασμό της μάθησης σύμφωνα με τις προσωπικές ανάγκες του ατόμου, αναζήτηση και χρήση πηγών, οργάνωση και εκτέλεση σχεδίων, ενορχηστρωμένη εφαρμογή στρατηγικών, αυτοπαρακολούθηση, αυτοαξιολόγηση (Oxford, 2011:16). Σημειώνεται ότι, η χρήση των μεταστρατηγικών επιτρέπει στο άτομο τον έλεγχο των γνωστικών, συναισθηματικών και κοινωνικών στρατηγικών [cognitive, affective and social strategies] που διαθέτει. Η σχέση των στρατηγικών και των μεταστρατηγικών με τη διαδικασία εκμάθησης μιας γλώσσας, περιγράφεται ως σχέση δυναμικής αλληλεπίδρασης και υποστηρίζεται πως η εξάσκηση τους συμβάλλει στη βελτίωση της γλωσσικής επίδοσης.

Ζητήματα αυτορρύθμισης της μάθησης και κατάκτησης μεταγνωστικών στρατηγικών απασχολούν τη Duchesne (2014) στην ερευνητική της εργασία. Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος κινητικότητας σπουδαστών Erasmus Mundus, δοκιμάζει να ορίσει τις παραμέτρους και τις παιδαγωγικές επιλογές εκείνες, που προωθούν καλύτερα την εκμάθηση της ξένης γλώσσας, στα πλαίσια ενός μικτού μοντέλου μάθησης, με χρήση της πλατφόρμας Moodle, στο Πανεπιστήμιο της Λυών (Duchesne, 2014:10). Αφού προσδιορίζει τις ανάγκες των φοιτητών της – ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου –, καθώς και επισημαίνει την έλλειψη χρόνου για συμβατική διδασκαλία, δημιουργεί και υλοποιεί διδακτικά σενάρια, τα οποία θεωρεί «διαδικασία που ζευτλιγεται πάνω σε ένα προκαθορισμένο σχέδιο» (Duchesne, 2014:23). Θέτει στους σπουδαστές συγκεκριμένες εργασίες [tasks] για ενασχόληση στο Moodle, με στόχο την καλλιέργεια των γλωσσολογικών δεξιοτήτων τους. Κατόπιν, εξετάζοντας θέματα αυτορρύθμισης και αυτοδιαχείρισης της μάθησης, διαπιστώνει πως οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα διατήρησαν οι ίδιοι την ευθύνη και τον έλεγχο της μαθησιακής διαδικασίας, απολαμβάνοντας σχετική ελευθερία στην οργάνωση της και στην επιλογή των γλωσσικών και γραμματικών ασκήσεων, ενώ παράλληλα είχαν τη δυνατότητα της αυτοδιόρθωσης (Duchesne, 2014:58). Τα εργαλεία του Moodle, σε συνδυασμό με τις κατάλληλες επιλογές του διδάσκοντα, τους επέτρεπαν να ανατρέχουν σε πηγές και να βελτιώνουν τα αποτελέσματά τους, αφού οι ίδιοι προσδιόριζαν τα λάθη τους (Duchesne, 2014:76).

Διαπιστώνεται πως, οι παραπάνω τακτικές αυτοαξιολόγησης, γλωσσικής ενίσχυσης, διόρθωσης των λαθών και ανατροφοδότησης, επέτρεψαν στους σπουδαστές να κατευθύνουν τη μάθησή τους και να σημειώσουν πρόοδο στην ξένη γλώσσα, αναπτύσσοντας ένα μοντέλο στρατηγικής αυτορρύθμισης, που συνέβαλε σε ικανοποιητικό βαθμό στην επίτευξη των στόχων της διδασκαλίας.

3.1.2. Η καλλιέργεια της κοινωνικής διάστασης στη μαθησιακή διαδικασία μέσω τεχνικών επικοινωνίας και θετικής αλληλεξάρτησης.

Θα επισημάνουμε ένα ακόμα ενδιαφέρον σημείο από την παραπάνω ερευνητική εργασία, που αφορά τις παρατηρήσεις της Duchesne για την κοινωνική λειτουργία της αλληλεπίδρασης των σπουδαστών. Με στόχο να υπάρξει διαπροσωπική επικοινωνία, τα σενάρια διδασκαλίας είναι τέτοια, ώστε «ο διδάσκων ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση δια ζώσης και εξ αποστάσεως» (Duchesne, 2014:56). Έτσι επιτυγχάνεται η δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης, όπου τα μέλη της, με ανταλλαγή απόψεων, οδηγούνται σε αμοιβαίο επηρεασμό, ενίσχυση και ανατροφοδότηση, κατά συνέπεια σε θετική αλληλεξάρτηση. «Είναι σαφές ότι αν ο σπουδαστής είναι στο κέντρο ή μέρος μιας κοινότητας μάθησης ή μέρος ενός δικτύου μάθησης, η αποτελεσματικότητα της μάθησης μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά κατανοώντας το πώς οι άνθρωποι μπορούν να μάθουν πιο αποτελεσματικά» (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2013:71). Η αλληλεξάρτηση αυτή, υπηρετεί την κοινωνική-πολιτιστική αλληλεπιδραστική διάσταση των μοντέλου της Oxford (2011:16), γιατί εξασκεί τις δεξιότητες εκείνες που χρειάζεται ο διδασκόμενος, όταν καλείται να διαχειριστεί κοινωνικοπολιτιστικά ζητήματα με σκοπό να γεφυρώσει τα κενά στη επικοινωνία, είτε γραπτά η προφορικά, στη γλώσσα-στόχο.

Το ίδιο ζήτημα, της ομαδικής συνεργασίας και της δυνατότητας επικοινωνίας των μελών της ομάδας-τάξης, με ιδιαίτερη έμφαση αναδεικνύεται στην περιγραφή των δεκατριών ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών σεναρίων «Scenarios Moodle 2» για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, που σχεδιάστηκαν από ομάδα συγγραφέων του Πανεπιστημίου του Fribourg της Ελβετίας. Όπως υπογραμμίζεται εκεί, οι κοινωνικές τακτικές αποτελούν δεξιότητες που ο διδάσκων οφείλει να αναπτύξει και να οικοδομήσει, επειδή, όπως διαπιστώνεται, «από τη μια μεριά, ο κόσμος της αγοράς εργασίας απαιτεί ικανότητες εργασίας σε ομάδα, ενώ από την άλλη μεριά, ο κοινωνικός κονστρουκτιβισμός υπαγορεύει ότι, η συνεργασία με τους άλλους καταλήγει σε ευνοϊκά αποτελέσματα στη μάθηση» (Collaud et al, 2013:223). Τα σενάρια λοιπόν, είναι κατάλληλα για ενεργοποίηση της συμπεριφοράς, που στη βιβλιογραφία καλείται «συνδεδεμένη συμπεριφορά» [«connected behaviour»], στην οποία το άτομο επιχειρεί την αντιπαράθεση απόψεων, με στόχο να κατανοήσει τη θέση του άλλου. Αυτός ο τύπος συμπεριφοράς σε μια τάξη-ομάδα θεωρείται ισχυρό κίνητρο που προάγει τη μάθηση, επειδή επιτρέπει στο άτομο την αναθεώρηση των προσωπικών πεποιθήσεων του μέσω της ανταλλαγής ιδεών, αλλά και ταυτόχρονα προσφέρεται για το δέσιμο της ομάδας (Αράπογλου, 2010:30-31).

3.1.3. Η ψυχολογική εμπλοκή της ομάδας-τάξης και η ενίσχυση των κινήτρων.

Με στόχο την πετυχημένη διαχείριση της διαδικασίας εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας σε όλη της τη διάρκεια, ο διδασκόμενος καλείται να αναπτύξει στρατηγικές όπως, την ενεργοποίηση συναισθημάτων και στάσεων τέτοιων, που να πυροδοτούν και να διατηρούν ένα υψηλό επίπεδο παρώθησης, μα και να επιστρατεύσει συναισθηματικές δεξιότητες [affective skills] (Oxford, 2011:16). Αυτονόητο είναι, βέβαια, πως η πλατφόρμα Moodle ως εκπαιδευτικό περιβάλλον, παρουσιάζει ελκυστικότητα για

τους νέους ανθρώπους, που η σύγχρονη τεχνολογία τους προσελκύει ως μέσο. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Döhnyei (Γεμέλου, 2010:103) « πίσω από τον ορισμό των κινήτρων υπάρχουν τρεις βασικοί παρονομαστές: α) η επιλογή μιας συγκεκριμένης δράσης, β) η επιμονή σε αυτή και γ) η προσπάθεια που καταβάλλεται για τη δράση αυτή». Εδώ πως εξασφαλίζεται η διατήρηση των κινήτρων και η δέσμευση διαρκείας των σπουδαστών για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων, μετά την πρόκληση του αρχικού τους ενδιαφέροντος στην εξοικείωση με την πλατφόρμα;

Η Duchesne (2014:63) διατείνεται ότι το μέσο είναι ελκυστικό, όμως η κοινωνικο-συναισθηματική διάσταση είναι πρωταρχική για την διατήρηση της δέσμευσης των σπουδαστών. Εμπλουτίζει, λοιπόν, τα σενάρια διδασκαλίας της με ποικιλία δραστηριοτήτων, καθώς και επιλέγει συνεργατικές εργασίες που επιτρέπουν στους συμμετέχοντες να γνωρίζονται καλύτερα και να επικοινωνούν περισσότερο (Duchesne, 2014:63). Έτσι, κυρίαρχος παράγοντας στην εμπλοκή και τη διατήρηση του ενδιαφέροντος και των κινήτρων των διδασκόμενων, αναδεικνύεται ο ρόλος των παιδαγωγικών επιλογών του διδάσκοντα στο σχεδιασμό των σεναρίων για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας (Duchesne, 2014:79).

Στο ίδιο συμπέρασμα θα καταλήξει και η Garcia (2013), εξετάζοντας την αξιοποίηση της χρήσης εκπαιδευτικών σεναρίων, για την καλλιέργεια των τεσσάρων δεξιοτήτων – κατανόηση γραπτού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου, κατανόηση προφορικού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου – καθώς και της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, στα πλαίσια του προγράμματος EMA-4-Moodle, όπως υλοποιείται από το Telecom Bretagne. Μέσω ερωτηματολογίων στους σπουδαστές διερευνάται αν, η αρχική παρώθησή τους παρέμεινε σταθερή, μειώθηκε ή αυξήθηκε κατά τη διάρκεια του προγράμματος, του οποίου η Garcia εμπλούτισε την αρχική μορφή, προσαρμόζοντάς τη σε μικτό μοντέλο μάθησης και δημιουργώντας παιδαγωγικά σενάρια τέτοια, ώστε να προωθείται η διαπολιτισμική και κοινωνική του διάσταση (Garcia, 2013:2). Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, φανερώνουν πως το δείγμα των σπουδαστών που συμμετείχε, εκτίμησε την παρουσία δασκάλου και αλληλεπίδρασης με άλλους σπουδαστές, όπως και τη συνεργασία μαζί τους για επίτευξη στόχων, ως ισχυρό κίνητρο παρώθησης, γεγονός που διευκόλυνε την ενεργή εμπλοκή και δέσμευσή τους για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων που υπαγόρευαν τα εκπαιδευτικά σενάρια της πλατφόρμας (Garcia 2013:8). Από την έρευνα αναδεικνύεται, ακόμα, η ισορροπία μεταξύ της ανθρώπινης διαμεσολάβησης και των τεχνολογικών μεσών προκειμένου να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα η δέσμευση και η ικανοποίηση του σπουδαστή (Garcia 2013:9).

3.2. Η καλλιέργεια εγκάρσιων δεξιοτήτων και ο αναπροσδιορισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Στην εποχή που διανύουμε, η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης με την παράλληλη καλλιέργεια εγκάρσιων δεξιοτήτων, αποτελούν αναγκαίες συνθήκες για επιτυχία, τόσο σε ακαδημαϊκά, όσο και εργασιακά περιβάλλοντα. Για την Papavassiliou-Alexiou (2013) τα πεδία των βασικών ικανοτήτων που περιλαμβάνει ένα «λειτουργικό» πακέτο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, που θα συνεισφέρουν στην προσωπική ολοκλήρωση και ανάπτυξη, κοινωνική ενσωμάτωση και εργασία, είναι: η επικοινωνία στη μητρική και σε ξένες γλώσσες, η μαθηματική ικανότητα, οι βασικές ικανότητες στην επιστήμη και τεχνολογία, η ψηφιακή ικανότητα, και ένας συνδυασμός εγκάρσιων δεξιοτήτων. Στο πλαίσιό τους εντάσσεται η ικανότητα του «να μαθαίνουμε πώς να μαθαίνουμε», οι κοινωνικές και πολιτικές ικανότητες, η ανάληψη πρωτοβουλίας και η επιχειρηματικότητα, η πολιτιστική επίγνωση και έκφραση. Οι δε τακτικές, που οφείλει να αναπτύξει το άτομο στο φάσμα των

εγκάρσιων δεξιοτήτων, είναι η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η τεχνική επίλυσης προβλημάτων, η τακτική ανάληψης πρωτοβουλίας και εκτίμησης ρίσκου, η ικανότητα λήψης αποφάσεων και η τεχνική αυτοδιαχείρισης των συναισθημάτων (Papavassiliou-Alexiou, 2013).

Σε ένα πλαίσιο συνεργατικής μάθησης, που βασίζεται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ο επιμορφωτής ενισχύει την συνεκτικότητα μεταξύ των μαθητευομένων μέσω της υλοποίησης συνεργατικών δράσεων, όπου συμμετέχουν ενεργά όλα τα μέλη. Με αυτό τον τρόπο, επιτυγχάνεται η αλληλεγγύη μεταξύ τους με σκοπό να ξεπεραστούν οι ανυπέβλητες δυσκολίες. Η συνεργατική μάθηση επηρεάζει θετικά όλους τους εμπλεκόμενους, που κατορθώνουν να αναπτύξουν πάσης φύσεως δεξιότητες μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και της επαγγελματικής συνεργασίας (Ευθυμιάδου, 2011:99).

Στη βιβλιογραφία που εξετάσαμε, σχετικά με τη χρήση εκπαιδευτικών σεναρίων μέσω Moodle στα πλαίσια της διδασκαλίας/εκμάθησης ξένης γλώσσας (Duchesne, 2014, Garcia, 2013 και Collaud et al, 2013), διακρίναμε τις ενδιαφέρουσες προοπτικές που διαφαίνονται, προς την κατεύθυνση της καλλιέργειας όλων των δεξιοτήτων των σπουδαστών, εφόσον αξιοποιηθεί το σύστημα ηλεκτρονικής διαχείρισης της μάθησης Moodle, σε «*διαδιδυακά μαθήματα επικεντρωμένα στη διάδραση και στη συνεργατική κατασκευή του περιεχομένου*» (Argyriou & Koutsouba, 2011:657). Ο διδάσκων, έχοντας υπόψη του τις σύγχρονες διδακτικές θεωρίες και μοντέλα, με τον κατάλληλο σχεδιασμό και τις καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές, έχει δυνατότητα να υλοποιήσει παιδαγωγικά σενάρια τέτοια, ώστε να κινητοποιήσει την ομάδα-τάξη, εμπλέκοντάς τη ψυχολογικά και δίνοντας απαραίτητη έμφαση στη συμμετοχική και ομαδοκεντρική προσέγγιση της γνώσης, με στόχο την ενεργοποίηση όλων των στρατηγικών εκμάθησης εκείνων, που προωθούν την επίτευξη υψηλού επιπέδου γλωσσομάθειας, αλλά και την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, καλλιεργώντας στάσεις και δεξιότητες ζωής.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Αράπογλου, Ι. (Ιαν 2010). *Web services στο Moodle*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων. Ανακτήθηκε στις 12 Μαρτίου 2015, από digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/3406/1/Arapoglou.pdf
- Ασπιώτη, Μ. (Δεκ 2012). Moodle: Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment - Σύστημα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, Ανακτήθηκε στις 27 Μαρτίου 2015, από www.slideshare.net/Marilenabo/moodle-presentation-15611509
- Γεμέλου, Δ. (Ιαν 2010). Τα Κίνητρα των Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, *Research Papers in Language Teaching and Learning*, Vol. 1, No. 1, 101-116. Ανακτήθηκε στις 11 Μαρτίου 2015, από <http://rpltl.eap.gr>
- Γώγουλος, Γ., Λιακοπούλου, Ε., Μπαριτάκη, Μ., Νταλούκας, Ν., & Χαρπαντίδου, Ζ. (2011). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση του Moodle μέσω ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, *Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Συνέδριου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ*, 1-4, Σύρος. Ανακτήθηκε στις 20 Απριλίου 2015, από http://www.epyna.eu/agialama/synedrio_syros_6/eishghseis/ekpaideushapostash/356-DALOUKAS_r2.pdf
- Δενδρινού, Β., Ζουγανέλη, Α. & Καραβά, Ε. (2013). Η εκμάθηση ξένων γλωσσών στο σχολείο στην Ελλάδα: Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων, *Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*. Ανακτήθηκε στις 23 Μαρτίου 2015, από http://gr.rcel.enl.uoa.gr/fileadmin/elp.enl.uoa.gr/uploads/ESLC_GR_WEB.pdf
- Δικτυακός τόπος online σεμιναρίων σχετικά με τις ΤΠΕ: Αξιοποίηση Τεχνικών Ασύγχρονης και εξ Αποστάσεως Διδασκαλίας μέσα από το Περιβάλλον Ηλεκτρονικής Μάθησης Moodle. Ανακτήθηκε στις 2 Μαΐου 2015, από <http://e-learning.ilei.sch.gr/moodle/>
- Ζυγούρης, Φ., Μαυροειδής, Η. (2013). Η μάθηση σε ομάδες και η ανάπτυξη κοινοτήτων μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, *7th International Conference in Open and Distance Learning*, 66-

- 74, Greece. Ανακτήθηκε στις 5 Μαΐου 2015, από icodl.openet.gr/index.php/icodl/2013/paper/download/269/130
- Ηλεκτρονικοί Χώροι Εκπαιδευτικής Διαδικασίας. Εγχειρίδιο χρήσης Φοιτητών. Σεπτέμβριος 2013. Έκδοση 1.0. Ελληνική Δημοκρατία. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Σελ. 1-45.
- Κανελλοπούλου, Χ. (Ιουν 2013). *Εποικοδομητικά Περιβάλλοντα Μάθησης με Έμφαση στη Θεωρία της Δραστηριότητας και Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Διδακτικής της Τεχνολογίας και Ψηφιακών Συστημάτων. Ανακτήθηκε στις 2 Απριλίου 2015, από digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/5595/1/Kanellopoulou.pdf
- Καραμπίνης, Α. (Νοεμβ 2010). *Αξιοποίηση Περιβάλλοντος Moodle στη Σχολική Εκπαίδευση*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Τμήμα Διδακτικής της Τεχνολογίας και Ψηφιακών Συστημάτων. Ανακτήθηκε στις 26 Μαρτίου 2015, από digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/3814/1/Karampinis.pdf
- Κατάρτιση εκπαιδευτικών στο Ανοικτό Εκπαιδευτικό Υλικό και τις Ανοικτές Εκπαιδευτικές Πρακτικές. <http://web2learn.eu/project/open-educational-resources-for-less-used-languages/>
- Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 26 Μαρτίου 2015, από <http://www.kanep-gsee.gr/content/ekpaideytika-programmata-toy-kanep-gsee-gia-ergazomenoys-kai-aytoapasholoymenoys#sthash.FTYnTYb2.dpuf>
- Μιχαηλίδης, Ν., Τερζίδου, Θ., & Γεωργίου Μ. (2009). Αξιοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης VLE-Moodle στη διδασκαλία μαθημάτων πληροφορικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Μια μελέτη περίπτωσης με χρήση συνεργατικών σεναρίων, *5th International Conference in Open & Distance Learning, Athens, Greece*, 122-136. Ανακτήθηκε στις 28 Μαρτίου 2015, από http://artemis.eap.gr/ICODL2009/ICODL_5/My%20Webs/ICODL/B-PDF/B1/47.pdf
- Νικολάκη, Ε., & Κουτσούμπα, Μ. (2013). Η αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση στην εξΑΕ, *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 9(1), 19-31. Ανακτήθηκε στις 17 Μαΐου 2015, από <http://journal.openet.gr/index.php/openjournal/article/view/174/112>
- Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Πρόγραμμα Erasmus+ “Our school – My future” Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2015, από <http://www.osmf.eu/>, <http://www.peiramak.gr/to-sxoleio-mas/erasmus> και <http://www.peiramak.gr/to-sxoleio-mas/erasmus/item/110-prosklisi-symmetoxis-se-ergastiriako-seminario-moodle>.
- Πρότυπο Γυμνάσιο Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2015, από <http://gym-evsch-n-smymn.att.sch.gr/action/draseis14-15/1.%20Welcome%20to%20Pompeii-drakopoulou.pdf>.
- Σουλιώτη, Χ. (2007). *Παιδαγωγικές σχεδιάσεις και επεκτάσεις της πλατφόρμας Moodle για υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Πληροφορικής, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Πληροφορική, Κατεύθυνση: Τεχνολογίες Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε στις 29 Μαρτίου 2015, από http://users.auth.gr/~tsiatsos/Files/diplwmatikes/2007_Souliwti.pdf
- ΥΠΕΠΘ/ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, (2008). Ε.Π. «Κοινωνία της Πληροφορίας», ΠΡΑΞΗ: «Ολοκληρωμένη Αξιοποίηση των ΤΠΕ στη Εκπαιδευτική Διαδικασία», Πρόγραμμα Επιμόρφωσης σε Εκπαιδευτικό Λογισμικό, Κλάδος: Δάσκαλοι ΠΕ 70, «Οι Τ.Π.Ε. στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση», Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 26 Μαρτίου 2015, από users.sch.gr/nikbalki/epim_veltisti/files/TPE_dimotiko_GENIKO.doc
- ΥΠΟΠΑΙΘ/ΙΕΠ/ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ, Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Ανακτήθηκε στις 7 Απριλίου 2015, από <http://b-epipedo2.cti.gr/el-GR/>

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Argyriou, M., & Koutsouba, M. (2011). 10 + 1 Learning Theories about the polymorphic dimension of Moodle as a pedagogical tool in Distance learning, *6th International Conference in Open and Distance Learning*, 654-668, Greece. Retrieved April 6, 2015, from <http://icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/paper/view/101/90>
- Bernasconi, L. (2009) *Présence de l'enseignant dans le dispositif « double hybride » MALTT@DIS: Une étude exploratoire*, Faculté de Psychologie et des Sciences de l'Éducation, Université de Genève, TECFA. Retrieved March 10, 2015, from <http://tecfa.unige.ch/tecfa/mal/tt/memoire/Bernasconi09.pdf>

- Brandl, K. (2005). Are you ready to “Moodle”?, *Language Learning & Technology*, Vol 9, No 2.,16-23. Retrieved April 4,2015, from <http://llt.msu.edu/vol9num2/pdf/review1.pdf>
- Charest, N., (2014). Partage TICE : Moodle, essentiel pour l’enseignement et l’apprentissage. Retrieved April 2, 2015, from <http://mahara.ticfga.ca/artefact/artefact.php?artefact=11904&view=2559>
- Collaud, G., Hoein, C., Jimenez, F., Monnard, J., & Plateaux, H. (2013). *Treize Scénarios d’activités de cours avec Moodle*, Centre NTE / Université de Fribourg, Suisse. Retrieved March 13, 2015, from <http://nte.unifr.ch/moodle-scenario/wp-content/uploads/2013/12/scenarios.pdf>
- Dennis, A., Fuller,R., & Valacich, J. (Sep 2008). Media, tasks, and communication processes:A theory of media synchronicity, *MIS Quarterly*, Vol. 32 No. 3, 575-600. Retrieved March 15, 2015, from xa.yimg.com/...me/A+THEORY+OF+MEDIA+SYNCHRONICITY.pdf
- Duchesne, M. (2014). *Apports et limites d’un dispositif hybride dans l’apprentissage du FLE en contexte universitaire français*, *Linguistics*. Retrieved March 10, 2015, from <http://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-01017926/document>
- Efthimiadou, E.(avril 2011).*Méthodologie du FOS : objectifs d’apprentissage, contenus d’enseignement, évaluation-autoformation*, Bulletin scientifique de l’Université Technique de Construction de Bucarest (UTCB), IV,1-2:95-100.
- European Commission, EACEA (Education, Audiovisual, and Culture Executive Agency), Erasmus Mundus Programme. Retrieved February 27, 2015, from http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/index_en.php
- Garcia, S. M. (2013). *Un dispositif hybride pour l’enseignement du FLE : Conception, mise en œuvre et effets sur la motivation des apprenants*, Télécom Bretagne, Département LCI.. Retrieved March 10, 2015, from http://epal.u-grenoble3.fr/dossier/06_act/pdf/epal2013-mear-garcia.pdf
- LangOER aims at enhancing teaching and learning of less used languages through OER/OEP*. Ανακτήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2015, από <http://langoer.eun.org/>
- Manchester Metropolitan University, Department of Languages, Information and Communications, Languages, Linguistics and TESOL, Uniwide Languages. Retrieved April 1, 2015, from <http://www2.mmu.ac.uk/languages/courses/undergrad/uniwide-languages/>
- Oxford, R. (2011). *Teaching and Researching Language Learning Strategies*, UK: Pearson Education
- Papavassiliou-Alexiou, I. (2013). Key Competences and Transversal Skills as a means for transitions in times of crisis. The role of guidance in their development. Education-work transitions in times of financial crisis: Comparing Germany and Greece in European and international perspective, University of Macedonia. Retrieved March 10, 2015, from <http://www.epb.unihamburg.de/erzwiss/faulstichwieland/Papavasileiou%20Presentation.pdf>
- Psycharis, S., Chalatzoglidis, G., & Kalogiannakis, M. (2013). Moodle as a Learning Environment in Promoting Conceptual Understanding for Secondary School Students. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 9(1), 11-21. Retrieved March 25, 2015, from <http://www.ejmste.com/arsiv.aspx>
- Robb, T. (2004). Moodle: A virtual learning environment for the rest of us. *TESL-EJ*, 8(2), 1-8. Retrieved March 2, 2015, from <http://tesl-ej.org/ej30/m2.html>
- University of Glasgow, School of modern languages and cultures, Language Centre, English as a foreign language. Retrieved March 3, 2015, from <http://www.gla.ac.uk/schools/mlc/languagecentre/efl/>
- Uztosun, M. S. (2015). Review of Teaching and Researching Language Learning Strategies, *Eurasian Journal of Applied Linguistics*, 1, 99–104. Retrieved April 20, 2015, from <http://www.ejal.eu/index.php/ejal/article/view/9/7>
- Zimmermann, B. J. (1990). Self Regulated Learning and Academic Achievement: An Overview. *Educational Psychologist*, 25 (1), 3-17. Retrieved March 15, 2015, from http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/s15326985ep2501_2